

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 5. De obligatione legum humanarum quo ad culpam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

nitus resipiscat, excommunicetur: hæc enim verba indicant leuem culpam. Sic adnotarunt Caietan *verb. preceptum §. pœn.* Nauar, *sup. numer. 52.* Henriq. *de synod. numer. 262.* Pœna tamen suspensionis non arguit obligationem ad mortale. Ita Caiet. *verb. suspensio.* Nauarr. *cap. 27. numer. 151.* Neque item pœna irregularitatis. Ita Castr. *citato loco* & Nau. *num. 220.* Couar. *relect. de homicid. p. 2. §. 4. numer. 9.* claret *ex capit. Tua nos. cap. Ad audien. primo de homic. voluntar.* Turrecr. *ad capit. quauis. de consecr. dist. 4.* Ratio est. Quia huiusmodi pœnæ incurri possunt ob totam culpam venialem. Verumtamen pœna interdicti obligat ad mortale. Ita Sylu. *interdicti. 3. quest. 1.* Sot. *in 4. d. 22. quest. 3. art. 1. conclus. 3.* Couarru. *capit. Alma mater. 2. p. §. 1. numer. 5.* Ratio est deducta ex his Doctoribus, quoniam huiusmodi pœna non incurritur, nisi propter grauem culpam.

CAPVT V.

De obligatione legum humanarum, quo ad culpam.

De obligatione subeundæ pœnæ impositæ, per iudicis datam sententiam. §. 1.

- 1 An reus teneatur subire pœnam à iudice iudicatam.
- 2 An mortuus possit damnari pro crimine commissum dum viueret.

QVAESTIO. Post iustam sententiam iudicis latam, ut neque legem transgressor ad pœnam impositam: Respondeo. Tenetur ad eam patiendam. Ita D. Thom. 2. 2. quest. 62. art. 3. Caietan *ibidem.* Sylu. *verb. ex §. 9.* Ang. *ibidem §. 4.* Gab. *in 4. d. 15. quest. 4. art. 2. concl. 2.* Maior. *ibid. quest. 2.* Sot. *1. iust. quest. 6. art. 6. conclus. 5.* Bald. *in L. Id quod pauperibus. quest. 9. Cod. de Episcop. & cleric.* Felyn. *capit. 1. de conf. in 4. Nauarr. cap. 23. numer. 66.* Dico secundo. Quando pœna est atrox, ut mortis, aut alterius grauis damnae corporalis, non potest quis cogi ad eam exequendam. Ita

Simanch.

Simanch. in institutionibus. titul. 4. numer. 201. Nauarrus comm. 4. de regul. num. 63. Compelli tamen potest circa media remote ad id ordinata, vt est procedere ad locum supplicij, ascendere scalam, &c. Ita cum citatis Doctoribus, Angel. verb. Pœnitentia §. 3. Couarru. 2. p. epit. cap. 6. §. 2. numer. 10. illat. secundo de pœnitent. confiscat. vbi asserit non teneri reum bona sua offerre fisco, sed obedire iudici exequenti, & non resistere ministris, nec aliquid ex bonis subtrahere. Idem dicendum est de verberatione infami, de mutilatione membrorum, & alijs atrocibus supplicijs. Ratio est. Quoniam abhorret à natura, vt idem in se atrocem pœnam exequatur. Dico tertio. Pœnas leuiiores tenetur reus in seipsum exequi. Ita omnes citati Doctores. Primæ vero leuiiores censentur exilium vsq; ad tempus per sententiam latam impositum. Incarceratio item posita per sententiam in criminis pœnam, verberatio inter religiosos ad paternam correctionem, vt notat Castro. 2. de leg. pœn. cap. 3. Nunquam tamen pecuniæ solutio imposita per sententiam, in criminis pœnâ, vt satisfiat soli iustitiæ, non parti, censetur pœna leuis, iuxta Sor. & præxim, & ideo non debetur antequam exigatur.

2 QVÆST. Poteruntne leges damnare mortuum in pœna bonorum, & pecuniarum, pro crimine, quod dum viueret commisit? RESP. Si pœnæ ipso facto, & iure post commissum crimen debeantur, potest post mortem scelerati, ferri sententia declaratoria eorum, & ad illas soluendas tenentur hæredes, fisco, vel alij operi pio applicandas. Si exercetur in hæreticis, vt notat Castro. lib. 2. de iust. hæret. pun. cap. 19. & Sylu. verb. hæres. ex Panormitano communiter recepto. Et patet ex cap. Accusatus. de hæret. in 6. §. in eo. Idem dicendum est, de Apostatis: de crimine læsæ maiestatis, & alijs, vt notat Gloss. lib. 1. Cod. Si reus accusatur. Et constat ex L. Eo missa. ff. de publican.

De obligatione subeundæ pœnæ impositæ ab ipso iure. §. 2.

- 1 An debeantur pœnæ à die commissi criminis.
 - 2 De verbis quibus significatur in iure, incurri pœnam
- Medull. Casuum. X apposi-

appositam à momento commissi criminis.

QVAESTIO. Debeturne pœna, ipso iure imposita, in conscientia à die commissi criminis, ante sententiam iudicis declaratoriam? RESP. Dico primum. Quando in lege apponitur pœna, dicendo solum, Ipso iure, vel ipso facto, nec alia adhibentur verba, non tenetur reus, ante iudicis sententiam pœnam exequi. Ita Calderin. tractat. de heretic. capit. 25. Francus in 6. de homicid. Navar. cap. 25. num. 118. Sylu. verb. emphyteus. Imol. ad L. Manichæos Cod. de heret. illis verbis (Qui manichæus fuerit conuincitur) oportet igitur, vt conuincatur. Ratio est. Quia nemo tenetur suum crimen manifestare non rogatus iuridice cap. Quos aliquando de pœnitentijs. d. 1. Id autem necessario sequeretur, si reus teneatur in conscientia ante sententiam bona sua fisco offerre, officium aut beneficium relinquere. Est denique pro hac sententia ipsa consuetudo, optima legum interpret, vt adnotauit Nau. sup. Dico secundum. Huiusmodi rei non ipso iure amittunt dominium, & possessionem bonorum aut beneficiorum. Ita Couar. 2. p. epit. cap. 6. §. 8. Sot. 1. iust. quasi. 6. art. 6. Navar. com. de datis, & promissis, notabili 31. num. 41. quibus in sum. cap. 23. num. 67. oppositum tenuerit Syl. confess. 1. q. 19. casu. 3. Probatum conclusio quo ad dominium bonorum ex L. Qui & à quibus, vbi Paul. Iuriconsultus supponit reum læsæ maiestatis retinere dominium suarum rerum, & ex L. Maiestatis rei. Cod. ad legem Iuliam, illis verbis (Ab eo die dignus est pœna) expectanda nimirum post iudicis sententiam. Accedit L. post contractum. ff. de donat. vbi habetur valere donationes factas à reo post contractum crimen, cui est annexa pœna amissionis bonorum ante sententiam iudicis reuocantem ipsas donationes.

Probatum deinde conclusio, quo ad beneficia Ecclesiastica ex cap. Vt commissi proban. de her. in 6. illis verbis. Priuandi, vel priuandos esse denunciandi, nam illa particula, vel, non sumitur disiuncte, sed expositiue, vt notat ibidem Geminianus, Ioannes Andr. & alij. Eandem conclusionem circa officia ciuilia probat Molin. tom. 1. iust. tractat. 2. disputat. 87. Ratio totius conclusionis sumitur ex intentione legislatoris nolentis iuxta Doctorum interpretamen-

pretamentum obligare reum ad tantam acerbiteriam exequendam per se ipsum circa impositas pœnas. Hinc infero primum, huiusmodi reos posse viuere ex rebus suis, alere familiam, alienare bona titulo gratuito, donando, mutuando, dando: dummodo non fiat in fraudem fisci, qui post sententiam ignorare potest, apud quem sint ea bona sic alienata. Alienare quoque potest titulo lucratorio. Non tamen titulo oneroso, nec vnde resultet prejudicium tertio. Ratio est. Quoniam fiscus potest omnia hæretici bona a die commissi criminis occupare, vbi-
 cunque fuerint reperta, etiam non soluto precio, vt notat Angel. *verb. pœna. §. 1.* Nisi contraheus cum tali criminoso, sciat periculum, & velit sic periculose contra-
 here, vt notat Molin. *supra citatus.* Hæc illatio est Bart. *l. Post decretum. Sor. Syl. Vict. & Molin. locis allegatis.* Infero secundo: huiusmodi reos posse vti officio, & benefi-
 cio, quo ante commissum crimen utebantur. Ideo gesta per eos valent. Ac proinde si fuerit parochus, aut Prie-
 stus, exercere poterunt suum munus, nimirum conferre ordines, vel audire confessiones, vt asserit Richard. *in 4. dist. 28. qu. 1. art. 7. Sylu. confess. 1. quæst. 19.* si fuerit tabellio, poterit conficere publica instrumenta, valida, & firma, Adnotauit Gloss. *in Auth. de tabellionibus §. penult.* Quod similiter dicendum est, de alijs officijs.

2. QUÆST. Preter illa verba (ipso facto, vel ipso iure) solent addi alia verba, nimirum (Non expectata alia declaratione) sic habetur in Concil. Lateran. teste Nau. *cap. 27. num. 10. & in decret. Pij II. Extrauag. Ambitiose de rebus Ecclesia non aliena?* R. E. S. P. Hæc simpliciter verba non obligant in conscientia statim a die commissi criminis. Ita Simanch. *in cita nu. 44. Cou. 2. p. de sponsal. ca. 6. num. 10.* Imo nec si dicatur, (Nulla alia sententia expectata) Hæc enim verba non excludunt sententiam declaratoriam criminis, sed solum condemnatoriam. Si tamen addatur (Nulla alia expectata sententia declaratoria) vel (ipso facto) (Non erit tuta conscientia) vel quid simile, explicans mentem legislatoris, volentis obligare statim, secundum eadem verba iudicandum est. Ita intelligitur ab omnibus Concil. Trident. *sess. 23. cap. 1. de reform.* Priuatus fructibus non residentes ultra tres menses, qui ex tunc

ruto in conscientia eos percipere nequeunt, propter verba ipsius textus.

De obligatione subeundæ pœnæ mere
priuatiuæ, à iure ipso im-
positæ. §. 3.

QVÆSTIO. *Quid censes de pœnis mere priuatiuæ?*
R E S P. Dico primum. Excommunicatio, irregularitas, suspensio, & similes pœnæ, quæ priuatur solis bonis spiritualibus, statim obligant in conscientia, si ipso iure apponantur. Ita communiter Doctores, & obtinet praxis, quantumuis occultum sit crimen, vt constat ex Concil. Trident. cap. 6. de refor. vbi decernitur, posse Episcopum dispensare in irregularitate orta ex crimine occulto, præterquam in ea, quæ oritur ex homicidio voluntario.

Dico secundo. Qui propter crimen priuatur beneficijs, aut officijs, seu secularibus seu Ecclesiasticis habitis, non ideo priuatur habendis. Ita constat ex Clem. 1. §. ipsius de pœn. & ibi Gloss. verb. abstinent. Neque item vice versa, quoties priuatur habitis, inhabilitatur ad habenda. Ita Cou. 2. resolut. cap. 8. num. 4. Ratio est. Quia priuatio non est imponenda, nisi in casibus à iure expressis, vt notant Panor. mitan. cap. ultim. de iur. patron. cum Gloss. ibid. & quo ad hoc similis est irregularitati, quæ non oritur ex vilo crimine, nisi sit in iure expressum. capit. Is qui desent. excommun. in 6. Cum ergo in iure solum exprimitur, vt reus priuetur habitis, non debet fieri extensio ad habenda, nec vice versa. Et ideo, qui duo obtinet beneficia in eadem Ecclesia, si priuetur vno, non ideo priuatur altero. Ita Rebus de nomin. question. ultim. num. 7. de concess. preb. Clarius exemplum est in excommunicato, vel irregulari. Nam collatio facta excommunicato, vel irregulari, est ipso iure nulla, præterquam in certis casibus, quos afferunt Nau. cap. 27. num. 240. & Sylu. excommunicatio. 4. num. 4. & tamen excommunicatus, & irregularis non amittunt beneficia iam habita. Ita aduertit Nau. cons. 35. de sim. ex Innoc. in cap. cum nostris de concess. preb. Dico tertio. Lex pœnalis, reddens ipso iure inhabilem, & incap-

incapacem ad officium, aut beneficium, aut dignitatem obligat in conscientia, statim à die commissi criminis, ita Couarr. *reg. pec.* 2. p. §. 8. Caiet. 2. 2. qua. 62. art. 3. cum alijs.

De pœna conuentionali, quantum obliget in conscientia. §. 4.

QVÆSTIO. *Quid arbitraris de pœna conuentionali?*
 RESP. Dico primū. Quando pœna conuentionalis debetur ad satisfactionem interesse, obligat in conscientia ad sui solutionem, antequam exigatur. Ita Caiet. *verb. pœn.* Cord. *lib. 1. quest. 36. ad 2. contr. 1. conclus.* Ab. *regul. possessio* 95. *de regul. iuris in 6.* quem sequitur Felyn. vt refert I. Couar 2. p. *epit. num. 11.* & Nauar. *in Manuali.* Ratio est. Quia hic interuenit lucrum cessans, vel damnum emergens, licet ergo huiusmodi conuentionalis contractus, fiat in mutuo, obligat in conscientia, antequam exigatur, quoniam non exigitur ad ignorantiam, vel quid aliud impedimentum, nullus enim inuenitur, qui lucrum cessans, aut damnum emergens sciens, & volens liberaliter remittat. Dico secundū. Pœna purè conuentionalis, quæ non debetur ob interesse, sed solum ob amissionem, aut actionem aliquam culpabilem contra contractum, debetur quidem in conscientia, si petatur ab alio contrahente. Ita omnes Auctores superioris propositionis, & Nauar. *de pœn. d. 1. in 3. p. Gloss. numer. 20. & 21.* Ratio est. Quoniam in pœna conuentionali interuenit pactum, & promissio ad pœnam soluendam: at vero ex pacto, & promissione oritur obligatio naturalis, non debetur vero antequam petatur, quia contractus solum obligant secundum propositum contrahentium. *L. 1. §. & si conuenit. ff. de positi de regul. iuris in 6.* intentio vero, & propositum contrahentium in hac pœna conuentionali secundum receptam praxim, & consuetudinem est. vt hæc pœna soluat, si petatur. Quæ veritas probari potest à simili. Nam is, cuius prædium, aut res alia emphyteutica cecidit in commissum, non tenetur id manifestare illi, apud quem est dominium directum, vt probat Nauar. *com. 65. de pœn. nec emphyteuta tenetur in*

conscientia relinquere feudum, aut emphyteusim, que cecidit in commissum, vt late probat Tiraquel *ad Glossam Reuertatur.* & Syl. *verb. emphyteus. quest. 2.* post Bartho. qui duo requirit, vt emphyteuta cadat iure suo, voluntatem scilicet domini exigentis, & sententiam declaratoriam, quod fuerit in mora soluendi. Nam qui non petit solutionem, censetur eam remittere.

De pœnis appositis per statuta alicuius
Communitatis, seu Colle-
gij. §. 5.

QVAESTIO. *Quid censes de pœnis quas apponunt statuta alicuius communitatis.* R E S P. Censeo teneri tales collegas in conscientia egredi a collegio etiam antequam requirantur, & soluere lumpsum, quos fecerunt, quamdiu vixerunt in collegio absque tali conditione. Ratio est. Quia talis collega erat ipso iure inhabilis ad electionem, & ideo si electio fuit nulla, etiam receptio, seu amissio nulla fait.

De pœnis appositis per statuta alicuius
Vniuersitatis, seu Acade-
miæ. §. 6.

QVAESTIO. *Quid censes de pœnis, quas apponunt statuta alicuius Vniuersitatis, seu Academia, priuatiue suffragatores iure suffragandi.* R E S P. Sot. *1. de iust. quest. 6. art. 6.* Ledesm. *2. 4. qu. 118. art. 2. conclus. 3.* & alij respondent tales suffragatores non priuari in conscientia iure suffragandi, antequam condemnentur, licet non seruent condiciones appositae; & ideo si non laborent infamia, vere posse respondere cum amphibologia Reſtori, sub iuramento interroganti. Si tamen infamati sint de talibus conditionibus appositis, nequaquam posse vti amphibologia, & ipso iure priuari iure suffragandi. Ratio eorum est, quia aliter vix vlla esset collatio cathedrae, aut electio ad dignitatem ecclesiasticam facta tuta conscientia, constat enim plerosque ambitus corruptela implicatos (quæ præcipua est conditio ad vniuersitatis munia) suffragium præbere, ideo si quæ statuta contrariè

decer-

decernerent, inualida essent, quia periculosa, & ideo nulla vi pollerent, vt ex *supradictis* patet. Oppositum docet *Medin.* & *ij.* quos refert, *qua. citat.* & *Gom. supra leg. vetr. Taur. num. 15.* Dico tamen huiusmodi non conditiones, vel pertinere ad substantiam, vt ita dicam suffragatoris, vel ad præsumptionem iniusti suffragij. Ideo si conditiones pertinent, vt ita dicam, ad substantiam suffragatoris, quales sunt esse scholasticum, esse relatum in albo scholasticorum, residere in scholis, & alia similes obligant in conscientia ad veritatem aperiendam, & suffragium ipso iure est ipsis deficientibus nullum, & irritum, si vero derur iniuste, subiacer restitutioni damnorum. Dico secundum. Si conditiones pertinent ad præsumptionem (qualis est loqui cum candidato) quia præsuntur accepisse pretium suffragij dandi, vel negandi, & similes, non obligant in conscientia, quando reuera non fuit causa præsumptionis, quoniam si loquutus est, loquutus est de alijs rebus non pertinentibus ad suffragium, & ideo ita rogatus potest vti amphibologia, & negare se loquutum fuisse cum candidato, nimirum ad corruptelam,

CAPVT VI.

De obligatione legum humanarum, quo ad personas.

De vi legum ciuiliū erga Ecclesiasticas personas. §. I.

- 1 *An personæ Ecclesiasticæ subiaceant legibus ciuilibus.*
- 2 *Quæ leges dicendæ sint Ecclesiasticæ libertati contrariæ.*
- 3 *Qua vi leges ciuiles obligant Ecclesiasticas personas.*
- 4 *An Principes sæculares possint legibus profusam clericorum licentiam cohibere.*

X 4

5 An